

Det nyttede at gå til Ombudsmanden

Af overlæge dr.med. Tom Skyhøj Olsen

Tom Skyhøj Olsen fik en tjenestelig irettesættelse for at have udtalt sig kritisk om apopleksibehandlingen i Danmark, og fem måneder senere var han fyret som administrerende overlæge på Gentofte Amtssygehus. Han klagede til Ombudsmanden, som gav ham medhold. Nu har amtet måttet trække irettesættelsen tilbage og fået en »næse«.

For nogle år siden var jeg administrerende overlæge på Gentofte Amtssygehus. På min afdeling havde vi et afsnit, som var oprettet til at behandle patienter med hjerneblødninger og hjerneblodpropper, – et såkaldt apopleksiafsnit. Det var blevet oprettet, fordi der igennem nogle år var samlet solid evidens for, at dødeligheden af apopleksi reduceredes væsentligt, når patienterne behandledes i apopleksiafsnit. Sundhedsstyrelsen havde endda i en redegørelse fra 1994 anbefalet, at alle med apopleksi skulle behandles i apopleksiafsnit, netop med henvisning til den lavere dødelighed.

Apopleksiafsnit – lav dødelig

Vi havde ganske gode resultater på vores afsnit, for dødeligheden var kun 11%. Der var bare det ved det, at afsnittet var for lille, så vi kunne ikke modtage alle. Sædvanligvis blev patienterne så sendt ned på den medicinske afdeling, men når det var helt

galt – og det hændte – kunne det ske, at mave-tarmkirurgisk, ortopædkirurgisk og dermatologisk afdeling blev taget i anvendelse.

Firedoblet dødelighed på medicinsk

Det var jeg ked af, for jeg vidste, at dødeligheden blandt patienter med apopleksi var meget høj på den medicinske afdeling – 40%. Jeg havde undersøgt om det skyldtes, at de patienter der blev indlagt på den medicinske afdeling havde større hjerneblodpropper og hjerneblødninger, men det var ikke hele forklaringen. Når vi tog alt i betragtning – alder, køn, hjerneblødningens størrelse, andre konkurrerende sygdomme, osv. – viste det sig, at indlæggelse på den medicinske afdeling automatisk medførte, at risikoen for at dø af apopleksien blev 4-doblet. Blev man indlagt på den ikke specialiserede medicinske afdeling, var det således forbundet med en væsentlig højere risiko for at dø af apopleksien.

Brev til direktionen

Jeg sendte et brev til min direktion, hvor jeg gjorde opmærksom på mine observationer. Og jeg blev da også kaldt til møde, men der kunne ikke blive tale om at udvide mit afsnit for apopleksi. Og direktoratet var også orienteret, men heller ikke der fandt

man anledning til at lave om på tingene.

200-300 dør unødigt

Så var det, at TV-2 henvendte sig til hospitalet for at lave en udsendelse om apopleksibehandling i Danmark. Direktionen gav sin tilladelse, og herefter blev der lavet en reportage, hvori jeg bl.a. udtalte mig om apopleksibehandling i Danmark. Jeg sagde, som rigtigt var, at i Danmark døde hvert år unødigt 200-300 patienter med apopleksi, fordi de på grund af kapacitetsmangel ikke blev behandlet på apopleksiafsnit – som det jo netop var tilfældet på mit hospital

Forlangte dementi

Det skulle jeg aldrig have sagt, for min direktion forlangte sporenstregs, at der blev udarbejdet en pressemeddelelse med et dementi. Det måtte ikke hedde sig om mit hospital, at patienterne ikke altid fik den bedste behandling, og slet ikke at nogen ligefrem døde af det. I Københavns Amt havde man jo lovet borgerne, at alle blev behandlet ens, og at alle fik den bedste behandling. At direktion og Sundhedsdirektorat var vidende om den meget høje dødelighed, når patienterne ikke kom på apopleksiafsnit, var uden betydning.

Tjenestelig irettesættelse

Men jeg ville ikke dementere. Det jeg havde sagt var jo rigtigt og var solidt

dokumenteret i den videnskabelige litteratur, og så ville jeg iøvrigt ikke medvirke til at misinformere borgerne. Jeg mener, at evidens nu engang er evidens, uanset hvordan man på Gentofte Amtssygehus vælger at prioritere sine ressourcer. Det faldt mildt sagt ikke i god jord, så amtsborgmesteren dekreterede en undersøgelse, og den endte med, at jeg fik en tjenestelig irettesættelse for at være illoyal og for at have skabt unødvendig utryghed blandt patienterne i sygehusets optageområde. Og da jeg protesterede, fik jeg bare een til. Fra den dag var alt hvad jeg foretog mig på Gentofte Amtssygehus forkert og ingenting kunne lade sig gøre. Der gik bare fem måneder, så var jeg iøvrigt fyret, og jeg arbejder nu på et andet hospital.

FAS: Ikke noget for Ombudsmanden

For mig var fyringen, det man kalder en »hård nyser«, så efter jeg havde sundet mig, valgte jeg at klage til Ombudsmanden over den tjenestelige irettesættelse, som var årsagen til min fyring. Jeg spurgte først Foreningen af Speciallæger (FAS) om de ville hjælpe mig med klagen, men det ville de ikke. For det første mente man ikke at irettesættelsen var særlig slem, og for det andet mente man heller ikke, at det var noget Ombudsmanden overhovedet ville tage sig af, og endelig fik jeg at vide, at når først sådan en klage var blevet journaliseret og arkiveret, kunne den ikke trækkes tilbage.

Så jeg måtte selv igang.

Alligevel noget for Ombudsmanden

På trods af Foreningen af Speciallæger's dystre forudsigelser viste det sig alligevel, at Ombudsmanden gerne ville behandle min klage, og det viste sig tillige, at han gav mig medhold i alle mine klagepunkter. Men det er en sej omgang, at skulle igennem ene mand. To år gik der fra jeg fremsendte min klage til afgørelsen forelå, og i

den mellemliggende tid er der gået mange dage og aftener med skriven frem og tilbage. Så følelseslivet er til fulde blevet afprøvet.

Både ret og pligt til at reagere

I sin redegørelse henviser Ombudsmanden til Tamilsagen og skriver: »Tom Skyhøj Olsen afviste at medvirke til udsendelse af pressemeddelelsen da han ikke fagligt kunne stå inde for indholdet. Tom Skyhøj Olsens afvisende holdning kunne amtet efter min opfattelse ikke bebrejde ham. Når Tom Skyhøj Olsen mente at indholdet var fagligt uforsvarligt eller uholdbart, havde han både ret og pligt til at reagere. Jeg henviser herved til at en ansat skal reagere over for ulovlige ordrer m.v., herunder en påtænkt information til offentligheden, som den ansatte mener, har et fagligt uforsvarligt eller uholdbart indhold, jf. ovenfor«.

Ikke grundlag for irettesættelse - og »næse« til amtet

Til sidst i sin redegørelse konkluderer Ombudsmanden: »På den baggrund mener jeg ikke at der var grundlag for at tildele Dem den skriftlige irettesættelse som de blev tildelt i Københavns Amts brev af 16. april 2002.« Og så giver han Københavns Amt en »næse« for kritisabel sagsbehandling. Det hele er nu endt med, at Københavns Amt har måttet trække sin tjenestelige irettesættelse tilbage, hvilket skete i et brev som Amtet sendte til mig og til Ombudsmanden i januar måned 2005.

Ad notam

En tjenestelig irettesættelse er en alvorlig sag, ikke mindst når den begrundes med illoyalitet, og med at man har medvirket til at gøre sine patienter utrygge. Derfor havde jeg da regnet med, at den var ledsaget af en undskyldning eller en beklagelse. Jeg havde jo trods alt mistet mit job på den »konto«. Men sådan blev det ikke

– man meddelte mig blot lakonisk, at man havde taget Ombudsmandens redegørelse ad notam, og at man derfor trak irettesættelsen tilbage. Siden har jeg ikke hørt »en lyd« fra Københavns Amt.

Burde ikke være muligt

Man taler i dag meget om, at lægelig behandling skal være evidensbaseret, og lægerne kritiseres ofte, når de benytter behandlinger, der mangler tilstrækkelig evidens. Derfor kan det undre, at en hospitalsdirektion i moderne tid kan slippe afsted med at fordreje og forvride evidensbaseret viden, så den passer ind i et politisk begrundet skønsmaleri af den verden vi lever i. På Gentofte Amtssygehus ville direktionen således gerne give omverdenen det indtryk, at det var ligegyldigt om behandlingen af apopleksiramte fandt sted på hospitalets apopleksiafsnit eller på en af de medicinske afdelinger. Til trods for at direktionen vidste, at risikoen for at dø af apopleksien blev væsentligt større, hvis man ikke blev behandlet på hospitalets apopleksiafsnit.

Når evidensen foreligger, skulle det ikke være muligt for en direktion at »vrige armen om« på lægen og få ham til at pynte på virkeligheden og se bort for evidensen. I følge Ombudsmanden skulle det heller ikke være muligt, for man har ikke blot ret men også pligt til at sige fra. Alligevel er det altså noget der stadigvæk forsøges. Og går den, så går den, og går den ikke, så kan man øjensynligt bare nøjes med at tage kritikken ad notam. Det burde ikke være muligt.